

УДК: 339.1

ДИВИДЕНДНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЦІНОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР В УМОВАХ ІНФЛЯЦІЙНИХ ЗАГРОЗ

ТРИГУБЧЕНКО АнтонНаціональний університет біоресурсів і природокористування України
<https://orcid.org/0000-0001-7605-1603>

Стаття присвячена дослідженню дивідендних торгових стратегій як інструменту для зниження ризиків, пов'язаних з інфляцією, і збереження реальної вартості капіталу інвесторів. У роботі проаналізовано основні загрози інфляції для інвестиційного портфеля, що знижують купівельну спроможність і негативно впливають на дохідність традиційних пасивних стратегій, таких як індекс S&P 500. Висвітлено переваги дивідендних акцій як ефективного альтернативи для інвесторів, які прагнуть не тільки отримувати регулярні дивіденди, але й захищати свої активи від інфляційного впливу та інших ринкових ризиків. Стаття також розглядає ключові фактори, що впливають на вибір інвестиційної стратегії, такі як вік інвестора, його толерантність до ризику і довгострокові фінансові цілі. Автори аналізують потенційні недоліки дивідендних стратегій, зокрема їх непридатність для всіх категорій інвесторів, що підкреслює важливість індивідуалізованого підходу до інвестування. Дослідження допоможе краще зрозуміти роль дивідендних акцій у захисті капіталу в умовах інфляційних ризиків.

Ключові слова: торгові стратегії, інфляційні ризики, цінові ризики, ринкові ризики, дивідендні акції, толерантність до ризику.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-58>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

З початку XXI століття інфляційні ризики стали однією з ключових загроз для інвесторів по всьому світу, оскільки вони напряду впливають на купівельну спроможність і знижують реальну вартість інвестиційних портфелів. Професійні інвестори шукають стратегії, які дозволяють зберегти або навіть збільшити капітал в умовах економічної нестабільності. Одним із варіантів, що викликає зацікавленість, є ринок акцій, зокрема інвестиції в дивідендні акції, які можуть стати надійним інструментом для збереження реальної дохідності капіталу.

Значна частина інвесторів обирає пасивне інвестування в індекси, такі як S&P 500, оскільки це забезпечує простий і ефективний спосіб участі у фондовому ринку. Однак, у довгостроковій перспективі пасивне інвестування може виявитися недостатньо ефективним для захисту портфеля від інфляції та інших ринкових ризиків. Саме тому інтерес до дивідендних акцій зростає, оскільки вони забезпечують не лише регулярний дохід, але й можливість збереження вартості капіталу. Попри це, варто розуміти, що дивідендні торгові стратегії мають свої ризики та підходять не всім інвесторам.

Актуальність теми полягає в необхідності оцінки переваг і недоліків використання дивідендних акцій як альтернативи пасивному інвестуванню для збереження вартості капіталу в умовах інфляції. Вибір стратегії інвестування має враховувати вік, толерантність до ризику та фінансові цілі інвестора, що робить дослідження індивідуалізації підходів до інвестування надзвичайно важливим.

Аналіз літературних джерел з досліджуваної проблематики включає роботи українських та зарубіжних економістів, які вивчають вплив інфляційних ризиків на інвестиції та ефективність дивідендних акцій у збереженні реальної вартості капіталу. У дослідженнях О. Петрова, Н. Іванової, а також праць міжнародних економістів, таких як Дж. Блек та Е. Гріффін, розглядаються різні аспекти цієї теми. Водночас, попри численні дослідження, залишається маловивченою ефективність дивідендних стратегій у контексті індивідуальних інвестиційних цілей, що підкреслює необхідність подальших досліджень у цій галузі.

Таким чином, дослідження переваг і ризиків дивідендних торгових стратегій у боротьбі з інфляційними загрозами є своєчасною та актуальною темою для наукового аналізу.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Важливість дивідендних стратегій у зниженні ризиків, пов'язаних з інфляцією, неодноразово висвітлювали українські та міжнародні економісти. Геєць Володимир Михайлович і Семененко Андрій Іванович у роботі «Фондовий ринок України: тенденції та перспективи розвитку» (2022) аналізували основні загрози, які інфляція створює для фондового ринку, підкреслюючи необхідність адаптивних стратегій управління капіталом. Белявський Олександр Олександрович і Хома Ірина Богданівна у дослідженні «Дивідендна політика та її вплив на

інвестиційну привабливість компаній» (2021) вивчали ефективність дивідендної політики як засобу стабілізації капіталу, акцентуючи увагу на її ролі в умовах зростаючих інфляційних ризиків. Додатково, Сидоренко Володимир і Мельник Тетяна у статті «Інвестиційні стратегії на фондових ринках: ризики та перспективи» (2023) зазначили, що дивідендні стратегії можуть бути ефективними для інвесторів із низькою толерантністю до ризику, однак потребують детальної оцінки відповідно до індивідуальних інвестиційних цілей. У цій статті поглиблено аналіз дивідендних стратегій у контексті інфляційних ризиків, підкреслюючи їхню цінність для збереження капіталу та обґрунтовуючи необхідність персоналізації інвестиційного підходу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Отже, мета цієї статті – на основі аналізу дивідендних торгових стратегій у контексті інфляційних ризиків запропонувати ефективні методи захисту капіталу від негативного впливу інфляції та інших ринкових ризиків. Це дозволить інвесторам обирати оптимальні інвестиційні підходи для збереження і примноження капіталу, враховуючи індивідуальні фінансові цілі, толерантність до ризику та вік.

Завдання полягає в уточненні змісту та сутності дивідендних стратегій інвестування в умовах інфляції, на основі узагальнення наукових підходів до оцінки їхньої ефективності. Особливу увагу буде приділено порівнянню дивідендних акцій з пасивними інвестиціями в індекс S&P 500, а також дослідженню ризиків і переваг дивідендних стратегій для різних категорій інвесторів. Також буде розглянуто вплив віку, фінансових цілей та толерантності до ризику на вибір оптимальної інвестиційної стратегії в умовах інфляції.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Однією з вагомих причин, чому інвестори надають перевагу ринку акцій, є його здатність генерувати дохідність, яка перевищує темпи інфляції. Інфляція, як макроекономічний показник, знижує купівельну спроможність грошей, що стимулює інвесторів шукати інструменти, здатні не лише зберегти реальну вартість їхнього капіталу, але й забезпечити його приріст у номінальному виразі. Інвестиції в акції розглядаються як ефективний засіб для досягнення цієї мети.

Акції, зокрема, історично демонструють значно вищу дохідність порівняно з іншими фінансовими активами, такими як облігації, депозити чи дорогоцінні метали. У довгостроковій перспективі вартість акцій відображає економічний ріст компаній, які можуть адаптуватися до зростання інфляційного тиску [10]. В умовах інфляції підприємства, особливо ті, що мають ринкову владу або працюють у галузях з низькою еластичністю попиту, можуть перекладати зростання витрат на кінцевих споживачів через підвищення цін на свої товари та послуги [3]. Внаслідок цього зростає прибутковість таких компаній, що, у свою чергу, призводить до зростання курсової вартості їхніх акцій.

Окрім курсового приросту, акції можуть приносити інвесторам регулярний дохід у вигляді дивідендів, які також сприяють захисту капіталу від інфляційних втрат [1]. У періоди високої інфляції саме акції здатні підтримувати купівельну спроможність інвестицій, на відміну від інструментів з фіксованим доходом, які піддаються ризику знецінення.

Таким чином, ринок акцій є привабливим для інвесторів завдяки його здатності забезпечувати реальну дохідність, що перевищує рівень інфляції [2]. Ця перевага робить акції ефективним інструментом не лише для збереження, але й для примноження капіталу, особливо в умовах макроекономічної нестабільності та зростаючих інфляційних ризиків [8].

Однак, якщо звернути увагу на середню дохідність ринку акцій, яку часто оцінюють через індекс S&P 500, стає очевидним, що класичної стратегії "buy and hold" може бути недостатньо для досягнення оптимальних результатів. Хоча ця стратегія передбачає довгострокове утримання активів з метою отримання прибутку завдяки зростанню їхньої вартості, реальна ринкова динаміка значно складніша.

Середня річна дохідність індексу S&P 500 за останні 20 років становить 9,0%, при цьому річний темп інфляції в США за останні 20 років знаходиться на рівні 2,5%. Це означає, що з урахуванням інфляції реальна річна дохідність індексу S&P 500 майже на третину менше, ніж номінальна.

Для розрахунку середньої річної дохідності було використано CAGR - Compound Annual Growth Rate. Цей метод є кращим показником для оцінки дохідності портфеля у порівнянні із середнім арифметичним з кількох причин, особливо коли йдеться про тривалий період часу:

- CAGR враховує складний відсоток – це важливий аспект для оцінки інвестицій у довгостроковій перспективі. Він відображає реальний щорічний темп приросту портфеля, враховуючи ефект реінвестування доходів. Таким чином, CAGR показує, якою б була середня річна дохідність, якби прибутки накопичувалися і реінвестувалися в кожному році [4]. Натомість середнє арифметичне просто додає всі відсоткові доходи за період і ділить на кількість років, не враховуючи, що інвестиції реінвестуються або накопичуються по-різному у різні роки. Це може призвести до завищеної або занадто оптимістичної оцінки дохідності, оскільки воно ігнорує ефект волатильності.

- CAGR згладжує коливання (волатильність) дохідності протягом різних років. Він враховує зміну вартості інвестицій від початку до кінця періоду незалежно від того, якими були коливання всередині цього періоду [9]. Середнє арифметичне не враховує волатильність, тому може дати викривлену картину дохідності. Наприклад, якщо в одному році портфель зріс на 50%, а в іншому впав на 50%, середнє арифметичне покаже нульову дохідність, хоча реальний портфель зазнав суттєвих втрат і протягом цього дворічного періоду його вартість не повернулася до початкової. CAGR у цьому випадку покаже реальний рівень втрат.

- CAGR дає більш точну картину того, наскільки ефективно працював портфель протягом певного періоду. Він показує середній річний темп зростання інвестицій з урахуванням початкової та кінцевої вартості портфеля, незалежно від того, якою була дохідність у кожному окремому році. Середнє арифметичне, у свою чергу, може спотворити реальність, особливо коли дохідність у різні роки сильно відрізняється. Наприклад, якщо портфель мав різкі зміни в окремі роки, середнє арифметичне може показати позитивний результат, навіть якщо портфель у підсумку мав втрати або зберіг ту ж вартість.

Для ефективного використання капіталу та захисту від інфляції інвестори обирають дивідендні торгові стратегії, які дозволяють отримувати дохід не тільки за рахунок приросту вартості акцій, але й через регулярні виплати дивідендів, що є важливим джерелом додаткового доходу.

Дивідендні стратегії зосереджуються на інвестуванні в акції компаній, які мають стабільну історію виплат дивідендів, і часто обираються інвесторами, що шукають більш передбачувану та стабільну дохідність. Компанії, які виплачують дивіденди, зазвичай демонструють стійке фінансове положення, що підвищує їхню привабливість в умовах ринкової невизначеності. Такий підхід дозволяє інвесторам отримувати регулярний грошовий потік навіть під час періодів волатильності на ринку або падіння цін на акції.

Виплати дивідендів відіграють особливо важливу роль у захисті капіталу від інфляції. В умовах, коли інфляція знижує реальну вартість активів, дивідендні акції можуть забезпечувати дохідність, що компенсує втрати купівельної спроможності. Дивіденди, які регулярно індексуються та збільшуються в умовах зростаючих прибутків компаній, можуть додатково підвищити ефективність інвестицій.

Існують біржові фонди, які дозволяють інвестувати в акції з високою дивідендною дохідністю. Одним з таких є SPDR Portfolio S&P 500 High Dividend ETF – біржовий фонд (ETF), що відслідковує акції компаній з високою дивідендною дохідністю, які входять до індексу S&P 500. Основна мета SPYD – забезпечити інвесторам доступ до компаній, які виплачують стабільні й високі дивіденди, що робить цей фонд популярним серед інвесторів, орієнтованих на дивідендні стратегії.

Фонд SPYD працює за принципом пасивного управління. Він слідує за індексом S&P 500 High Dividend, який формується з 80 компаній, відібраних з індексу S&P 500. До цього індексу входять компанії з найвищою дивідендною дохідністю – тобто ті, які мають стабільну історію виплат дивідендів та високий коефіцієнт дивідендних виплат відносно ціни акцій.

Історія котирувань SPYD доступна лише з 2016 року. Але навіть протягом цього періоду середньорічна дохідність складає 10,2%, в той час як індекс S&P500 14,5%. Отже, недостатньо взяти лише найкращі 80 дивідендних акцій для того, щоб перевершити ринок. А тому варто розглянути більш складну торгову стратегію. В якості прикладу можна об'єднати логіку 3 торгових стратегій: buy&hold, stock picking, dividend income в одну. Протягом останніх 23 років здійснювався відбір 10 акцій з найбільшою дивідендною дохідністю, тобто з 80 найкращих дивідендних акцій, що входять до SPYD, обиралось лише 10. Проте, для більш широкої диверсифікації в портфель були включені акції з одного сектора, але не допускались акції з однієї індустрії. Станом на початок кожного року відбувалось ребалансування портфеля, а також за необхідності не тільки зміна пропорцій, але і самих активів. Якщо протягом року акція втрачала свою позицію в топ-10, вона була виключена з

портфеля на наступний рік. Акції розподілялись між собою в рівних пропорціях, тобто одна акція з однієї індустрії не займала більше 10% портфеля.

В результаті бектестингу було виявлено, що авторський дивідендний портфель забезпечив середню річну дохідність на рівні 18,8% без врахування інфляції та 15,3% з урахуванням середнього темпу інфляції протягом останніх 23 років. Для порівняння дохідність S&P500 за аналогічний період становить 9,0% без урахування інфляції, та 6,5% з урахуванням інфляції відповідно. Інвестиція в розмірі \$1000 на періоді з 2001 по 2023 рік принесла \$31428 для авторського портфеля і \$5564 для індекса S&P500 [5].

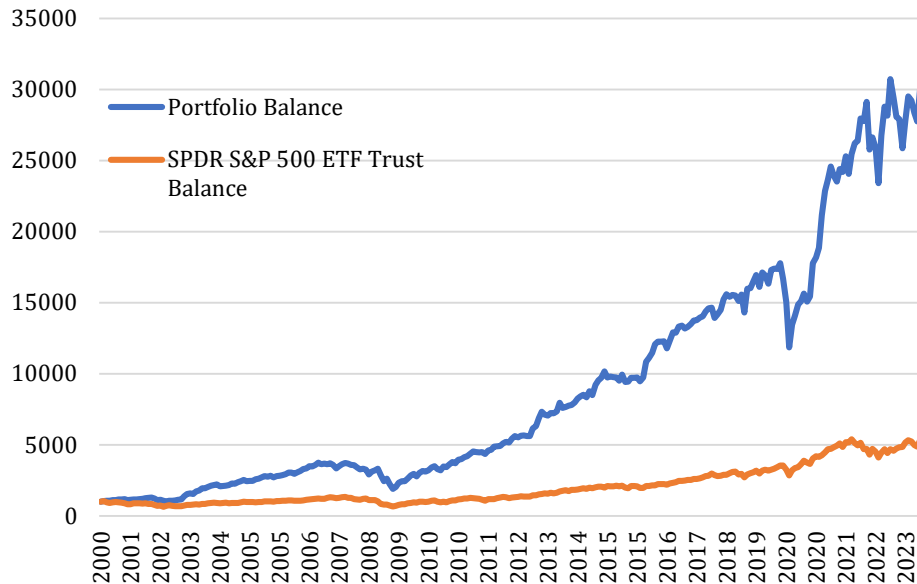

Рис. 1. Інвестиція \$1000 на періоді з 2001 по 2023 рр.

При цьому максимальна просадка (Max Drawdown) для обох портфелів була майже однаковою. З різницею 1,4% дивідендний портфель навіть показав кращі результати, ніж S&P500 [6]. Найбільше портфель в моменті падав на -49,4%, в той час як S&P500 на -50,8%

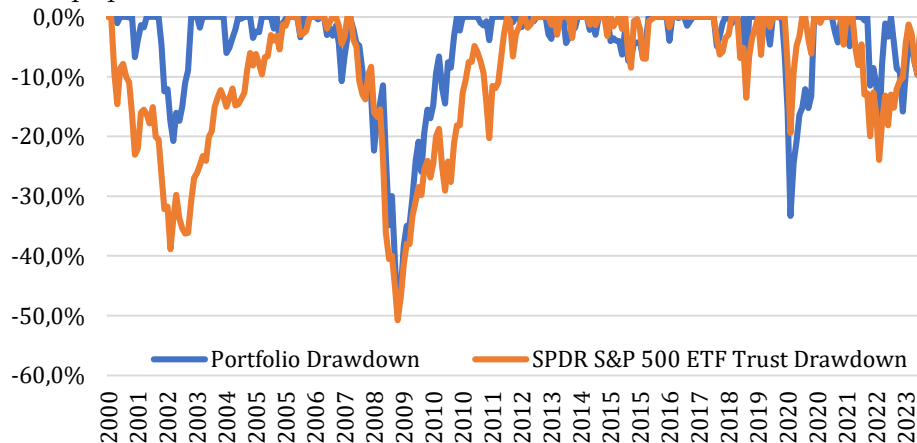

Рис. 2. Максимальна просадка портфелів на періоді з 2001 по 2023 рр.

В 15 з 23 років авторський дивідендний портфель перевершив індекс S&P500 [7]. Це означає, що за останні 23 роки портфель перевершував ринок акцій більш ніж 65% часу.

Незважаючи на результати, дивідендні стратегії мають як сильні, так і слабкі сторони, а тому підходять не для кожного інвестора. Переваги дивідендних стратегій полягають в тому, що вони забезпечують регулярний грошовий потік, що може бути особливо важливим для інвесторів, які шукають пасивний дохід, наприклад, пенсіонерів. Також компанії, які виплачують дивіденди, зазвичай є стабільними, що знижує ризик високої волатильності акцій. Дивідендні акції можуть збільшувати виплати відповідно до зростання прибутків компаній, що компенсує вплив інфляції на купівельну спроможність інвесторів.

Таблиця 1.

Річна дохідність портфелів

Year	Portfolio Annual Return	Portfolio Annual Return Inflation Adjusted	S&P 500 Annual Return	S&P 500 Annual Return Inflation Adjusted	Inflation Annual Rate
2001	15,2%	13,6%	-11,8%	-13,4%	1,6%
2002	-8,6%	-11,0%	-21,6%	-24,0%	2,4%
2003	93,2%	91,3%	28,1%	26,2%	1,9%
2004	24,3%	21,0%	10,7%	7,4%	3,3%
2005	11,2%	7,8%	4,8%	1,4%	3,4%
2006	27,8%	25,3%	15,9%	13,4%	2,5%
2007	-0,4%	-4,5%	5,1%	1,0%	4,1%
2008	-26,8%	-26,9%	-36,8%	-36,9%	0,1%
2009	20,7%	18,0%	26,4%	23,7%	2,7%
2010	24,9%	23,4%	15,1%	13,6%	1,5%
2011	23,0%	20,0%	1,9%	-1,1%	3,0%
2012	15,4%	13,7%	16,0%	14,3%	1,7%
2013	36,7%	35,2%	32,3%	30,8%	1,5%
2014	26,8%	26,0%	13,5%	12,7%	0,8%
2015	0,1%	-0,6%	1,3%	0,6%	0,7%
2016	32,8%	30,7%	12,0%	9,9%	2,1%
2017	13,0%	10,9%	21,7%	19,6%	2,1%
2018	-2,1%	-4,0%	-4,6%	-6,5%	1,9%
2019	24,4%	22,1%	31,2%	28,9%	2,3%
2020	2,2%	0,8%	18,4%	17,0%	1,4%
2021	40,1%	33,1%	28,8%	21,8%	7,0%
2022	10,6%	4,1%	-18,2%	-24,7%	6,5%
2023	11,6%	8,2%	26,2%	22,8%	3,4%

Недоліки дивідендних стратегій полягають в тому, що компанії з високими дивідендами, як правило, знаходяться на стадії maturity, тому їхній потенціал швидкого зростання обмежений у порівнянні з молодими компаніями або стартапами. Також важливо, що дивіденди оподатковуються, що може зменшити їхню привабливість для інвесторів з високими податковими ставками. Крім цього, дивідендні стратегії можуть бути занадто зосереджені в певних галузях, таких як комунальні послуги або нерухомість, що знижує диверсифікацію портфеля.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Дивідендні акції ідеально підходять для людей старшого покоління або тих, хто хоче отримувати регулярний пасивний дохід. Також для консервативних інвесторів, які прагнуть стабільності та меншої волатильності. Дивідендні виплати можуть допомогти компенсувати втрати через інфляцію. Однак, якщо головна мета інвестора - максимізація прибутку, акції молодих компаній з високим потенціалом росту можуть бути привабливими, ніж стабільні, але повільно зростаючі дивідендні акції. Дивідендні стратегії краще працюють у довгостроковій перспективі, а тому інвестори, які шукають швидкий прибуток, можуть вважати цей підхід недостатньо динамічним. А для інвесторів з високими податковими зобов'язаннями дивіденди можуть бути менш привабливими через додаткове податкове навантаження.

Отже, дивідендні стратегії не є універсальним рішенням для всіх типів інвесторів. При виборі інвестиційної стратегії в першу чергу варто враховувати такі фактори, як вік і толерантність до ризику. Дивідендні стратегії можуть ефективно доповнювати портфель або навіть бути його основою, але також важливо обрати підхід, що відповідає вашим особистим цілям і фінансовому становищу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гесць В.М., Семененко А.І. Фондовий ринок України: тенденції та перспективи розвитку // Економіка і прогнозування. – 2022. – №3. – С. 45–58.
2. Белявський О.О., Хома І.Б. Дивідендна політика та її вплив на інвестиційну привабливість компаній // Фінанси України. – 2021. – №7. – С. 90–102.
3. Сидоренко В., Мельник Т. Інвестиційні стратегії на фондових ринках: ризики та перспективи // Наукові записки НаУКМА. Економіка. – 2023. – Т. 6, №1. – С. 112–120.

4. SPDR Portfolio S&P 500 High Dividend ETF [Електронний ресурс] // Офіційний сайт State Street Global Advisors. – Режим доступу: <https://www.ssga.com/us/en/intermediary/etfs/spdr-portfolio-sp-500-high-dividend-etf-spyd>.
5. Financial Modeling Prep [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://site.financialmodelingprep.com/>.
6. GuruFocus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gurufocus.com/>.
7. Portfolio Visualizer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.portfoliovisualizer.com/backtest-portfolio>.
8. Резнік Н. П., Сиза Н. Теоретичні основи формування інтегрованої системи менеджменту на агропромислових підприємствах. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 27-33.
9. Резнік Н. П., Подолянко І. Теоретичні та методичні основи ключових показників діяльності сільськогосподарського підприємства. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 4. С. 33-38.
10. Резнік Н. П., Ярмолюк А. В. Проблематика функціонування зернових ф'ючерсів на ринку страхування в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 3. С. 81-85.

DIVIDEND STRATEGIES AS ONE OF THE METHODS OF MANAGING PRICE RISKS OF BUSINESS STRUCTURES IN THE CONDITIONS OF INFLATION THREATS

TRYHUBCHENKO Anton

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7605-1603>

The article is devoted to studying dividend trading strategies to mitigate inflation risks and preserve the actual value of capital for investors. The research explores the main threats that inflation poses to investment portfolios, including the erosion of purchasing power and the negative impact on returns from traditional passive strategies, such as the S&P 500 index. The advantages of dividend stocks as an effective alternative for investors seeking regular income and protection of their assets from inflationary pressures and other market risks are thoroughly analyzed. Unlike passive index investing, dividend-paying stocks offer the potential to maintain real value over time, making them a viable strategy for those concerned about long-term financial stability in the face of rising inflation.

The article further examines critical factors that influence the choice of investment strategies, such as an investor's age, risk tolerance, and financial goals. These factors are essential in determining whether dividend strategies are appropriate for a particular investor's profile, as the suitability of such strategies can vary significantly depending on individual circumstances. The paper also addresses the potential drawbacks of dividend strategies, emphasizing that they may only be suitable for some investors. In particular, younger investors with a higher risk tolerance and a longer investment horizon may find growth-oriented strategies more aligned with their goals. In comparison, older investors or those with lower risk tolerance may benefit more from the stability offered by dividend-paying stocks.

Moreover, the research highlights the importance of adapting investment approaches to inflationary environments, where capital preservation becomes a key concern. In such scenarios, dividend-paying stocks provide a buffer against inflation by generating steady cash flows, which can help offset the loss of purchasing power over time. However, the article also stresses that relying solely on dividend strategies has risks, including the potential for dividend cuts or the underperformance of specific sectors during different market cycles. Thus, diversification and a well-balanced portfolio remain crucial elements of any effective inflation-hedging strategy.

This article aims to provide a comprehensive understanding of how dividend trading strategies can be employed to respond to inflationary risks. It underscores the need for a personalized approach to investment strategy selection, taking into account each investor's unique financial needs and goals. Through this analysis, the paper contributes to the ongoing discussion on effectively navigating inflationary periods while maximizing returns and minimizing risk. The findings offer valuable insights for individual investors and financial professionals seeking to optimize portfolio performance in an inflationary market environment.

Keywords: trading strategies, inflationary risks, price risks, market risks, dividend stocks, risk tolerance.